

LUCIAN BLAGA

«Biografie» și «Autoportret»

lui Ion Pop

Rostirea poetică blagiană începe, în momentul genezei ei, cu un hotărât și bine definit **EU**. Textul programatic *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*, care deschide volumul de debut, *Poemele luminii* (1919) este expresia voinței de autodefinire în raport, pe de o parte cu Universul, iar pe de altă parte, în raport cu alte poetici posibile (cf. Ion Pop, *Lucian Blaga – Universul liric*, 1981, p. 60). Acest **EU** este purtătorul unei anumite lumini menită să reveleze tainele lumii. Această lumină ”personală” este identică cu iubirea – sentiment al contopirii, al identificării cu TOTUL – unic, unitar și armonios. Această întregire – contopire în «COROLA» este un gest expresionist prin care se urmărește anonimatul, în opoziție cu «lumina altora» care înseamnă orgolioasa personalizare.

Desigur că în orice lirică de înaltă semnificație și expresivitate, fiecare text poetic este un autoportret. În altă ordine de idei, orice ars poetica (fie ea în nota clasică sau modernă) este tot un autoportret, dacă nu explicit (direct) atunci cel puțin implicit (indirect). Pornind de la acest adevăr ne-am propus restrângerea investigației pe cât posibil la aria delimitată denotativ de titlul *Biografie și Autoportret*, dar de câte ori am simțit nevoia nu am ocolit acele texte poetice care nu se înscriu sticto senso în ”autoportret”, dar conțin elemente de autodefinire.

Textele poetice pe care le strângem sub generoasa umbrelă a autoportretelor pot fi grupate, în mare, în poeme biografice și autoportrete propriu-zise. Desigur granița dintre ele este permeabilă. Majoritatea acestor poeme apar în momente nodale din curgerea liricii poetului din Lancrăm. Caracterul ”biografic” ori ”spiritual” al textelor respective determină anumite particularități de imaginar poetic, de tonalități, de prozodie. Expresie a căutărilor și aspirațiilor, aceste poezii nu aparțin propriu-zis unei crize existențiale, ci unei ”așezări” în ontic.

Un prim poem ”biografic” este *Din copilăria mea* – o bucalică prin care poetul mărturisește «vârsta adoptivă». Desigur poezia nu este o realizare deosebită, dar ea se impune atenției prin ideea pe care am revelat-o și prin aceea că în versurile ei găsim situații, gesturi pe care le vom regăsi și în alte texte în ipostaza de teme și motive poetice: ”toropit priveam prin gene”; ”rumegau căldura”; ”mă trânteam în pajiște”; ”întins (sau) răzimat pe coate într-un lan”. Copilăria este un moment major al «biografiei» poetului, acum descoperă relația sat – zăriștea cosmică. Eul liric blagian se definește aici prin integrarea naiv – nativă în existența Firii. În aceste trăiri își are originea imaginea și ideea metafizică a spațiului mioritic. Copilăria, ca vârstă adoptivă, dar și ca timp și-o caută în *Leagănul*. Poezia își va trimite ecourile peste timp în alte poeme. Versurile cu o tonalitate gravă afina sentimentului tragic care irizează lirica blagiană: ”L-am privit cu gândul larg deschis./ Era leagănul/ în care-o mama -/ îmbătrânită zi de soarta mea/ mi-a legănat/ întâiul somn și poate întâiul vis.// Cu degetele amintirii mi-am pipăit încet, încet/ trecutul ca un orb și fără să-nțeleg de ce/ m-am prăbușit/ și-n hohote/ am început să plâng deasupra leagănului meu.// [...] Aiurind în leagănul bătrân/ cu mâinile pe mine însumi/ - ca prunc” în același cronotop se înscriu poeziile *Întoarcere* și *Sat natal*. Poetul se întreabă la modul dramatic de ce s-a lepădat de vârsta adoptivă. Prin astfel de texte se pregătește proiectarea în mit a poetului, dându-i sens metafizic. Primul text de acest fel este cel ce are drept titlu data moștenirii. Aici se conturează imaginea satului matrice – centrul lumii. Lancrăm, satul natal al poetului, amintește lacrima, una din metaforele esențiale [blagiene] ale imaginarului poetic. Lacrima este «pragul luminii» pragul dintre cuvânt și tăcere – cele două niveluri ontice ale poetului: paradisul tăcerii și rostirea cuvântului [durata, trecere, istoricitate]. Să dăm citire versurilor: ”Sat al meu, ce porți în nume/ sunetele lacrimii/ la chemări adânci de mume/ în cea noapte te-am ales/ ca prag de lume/ și poteca patinei.// Spre tine cine m-a-ndrumat/ din străfund de veac,/ în tine cine m-a chemat fie binecuvântat,/ sat de lacrimi fără leac”. Poezia *Ursita mea* pare un răspuns la întrebare. Ursitoarea care i-a vegheat venirea în lume e ”frumoasa ca o zână din povești ...”

Texte autobiografice sunt și poeziile: *La cincizeci de ani*, *Inima mea în anul 1940*. (acest poem e un bocet al poetului – cetățean. Țara și biografia sa au fost mutilate de evenimentul istoric al Dictatului de la Viena. Suntem Ioni ”fără țară”), *București 1919* (care evoca ”ardoarea momentului bucureștean al anului de debut”, moment evocat și în *Hronic* – cf. G. Gană).

Dar să ne reîntoarcem la primele volume (*Poemele luminii*, *Pașii profetului*) pentru a găsi «portretul poetului la tinerețe». Exemplare sunt ”portretele” *Vreau să joc* și *Dați-mi un trup voi munților*. În aceste două poeme se pune în mod explicit relația Eului poetic cu Cosmicul. Poetul e stăpânit de un elan dionisiac de dezmarginire care îl rupe de materie și îl înalță spre cer. Daimonul eului este unul expresionist care îl pune în ”relație cu cosmicul, cu absolutul, cu iluminatul”. Aceasta este sintagma prin care Lucian Blaga definește expresionismul. Sintagma titlu trimite la avântul neistovit al sufletului, nu la jocul manifestare fizică a trupului. Jocul e voință și energie. Figurația poetică exprimă dimensiunile cosmice ale Eului, un eu fără spațiu și timp. Cele două poeme formează un diptic. În primul poem e vorba despre ”strașnic suflet”, iar în al doilea despre un elan al trupului. Poetul vrea un trup cosmic pentru strașnicul său suflet. Cele două poeme sunt deaproape înrudite cu *Așa grăit-a Zarathustra*. Din aceleași aluat cu cele două poeme și pe aceeași vreme este plămăduit *Ecee homo!*, poem rămas în manuscris. Poetul poartă marca lui Dionisos – Zarathustra pe care o purta și Nietzsche în volumul său portretistic *Ecee homo!*

Poemul lui Blaga mai necesită o clipă de zăbavă. Frazarea blagiană din cele 16 versuri relevă câteva perechi de termeni opoziți: ”vârtejul meu de avânt” și ”setea de-a juca” li se opune pământul din care ”sorb numai fier” iedera/lanuri; blestемate ogoare/bolta de cer; iad/rai; glie neagră de păcate/răsunet frânt de clopot. Poetul mărturisindu-și nemulțumirea de revelația paradisiacă își așează condiția sub semnul lucifericului cu stare permanentă a căutării și creației. Mister este și pământul și cerul (cf. E. Tudoran, Lucian Blaga, Mitul poetic, II, 1983, p. 303). În artele sale poetice Blaga nu vorbește de meșteșugul poetic și nu mai dă sfaturi tinerilor poeți, dar în versurile din *Ecee homo!* găsim ideea transfigurării. Cu mult înaintea altui mare poet român, poetul din Lancrăm iscă «frumuseți și prețuri noi» din fier, iedere, păcate, blestемe, venin. Din această vreme (1917 – 1919) datează *Lume!*, variațiune pe aceleași teme. Este o poezie aparținând tinereții creatoare, nepublicată în volum. Lumea – totul se oglinește în ființa sa poetică. Poetul este thanonul alchimic.

Cu toate ca modelul – Nietzsche – se vede cu ochiul liber, originalitatea în expunere și autenticitatea trăirilor nu pot fi înăbușite.

Poemele menționate sunt ale unui Eu stihial ”beat de lume” și ”păgân”. Manifestările lui sunt un moment cosmogonic: ”O mare/ și-un vifor nebun de lumină/ făcutus-a-n clipă”.

Fără excepție, toți cei care au scris despre poezia lui Blaga, referindu-se și la texte precum cele pe care noi le-am adus în discuție, nu uită să sublinieze influența lui Nietzsche. După cum arătam înainte nu negăm acest lucru, dar e necesară o nuanțare: Nietzsche trebuie văzut și ca un termen de referință, de comparație nu numai ca model imitat. Ajunși în acest punct având ca reper toată dimensiunea expresionismului din poezia blagiană putem avansa ideea: dacă expresionismul nu ar fi existat, Blaga l-ar fi ”inventat”.

Din perspectiva din care abordăm unele poeme blagiene, unul precum *Inima* îl considerăm o sinteză deoarece el adună într-o imagine unică câteva din trăsăturile de profunzime ale eului poetic, identificate până aici, dar și pentru că anticipează aspecte pe care le vom găsi în următoarele creații. Acest portret integrează într-o viziune unitară izvoare culturale (de mit) cu care poetul se află într-un permanent dialog. Convingerea poetului este că inima sa are caracter divin sau mai exact spus are menire divină. Inima lui are ceva din ”inima” lui Prometeu, ceva din ”floarea de lotus” și ceva din ”lutul de pe Golgota”. În această credință, poemul se încheie vizionar: ”când Dumnezeu se va îndemna să facă o altă lume/ și-o omenire/ din neamuri mari de zei,/ Stăpânul bun va plămădi atunci din lutul ei/ pe noul Adam”. Versurile ne confirmă ideea avansată la începutul comentariilor, nașterea poetului este un act cosmogonic. Sinecdoca *inimii* mai apare și în *Scoica*, *Cresc amintirile*, *Lumina raiului*.

Imaginea dionisiacă a sufletului apare și în *Stelelor*: ”C-o mare de îndemnuri și oarbe năzuinte/ în mine”. Eul și stelele au ceva comun: *drumul* spre nemărginire, spre taine. Drumul ca element definitoriu al Eului poetic apare și în *Dar munții-unde-s?* ”Eu am crescut hrănit de taina luminii/ și drumul meu îl ține soarta-n palme./ și-n pieptu-mi larg/ credința mea o sorb puternic din soare”. Eul din *Poemele luminii* este unul generic identic cu forța universală. În *Pașii profetului* apare același eu categorial, dar de data aceasta «dinamica» este înlocuită de starea de contemplare în ritmurile calme ale naturii vegetale. Treptat, după cum vom arăta în continuare, eul stihial este înlocuit de eul problematic (Ion Pop, Lucian Blaga, Universul liric, 1981, p.22). În concluzie, dominanța portretelor «poetului în tinerețe» este masca ”apocaliptică”. Eul stihial vrea o întoarcere în marea stihie care este TOTUL COSMIC.

În volumul *În marea trecere* găsim un triptic: *Am înțeles păcatul, Lucrătorul, Fiu al faptei nu sunt*. Toate trei sunt poeme de autodefinire deosebite de cele din volumele anterioare. De data aceasta poetul pune accentul pe elementul abisal al personalității sale: *destinul creator*.

Eul din *Poemele luminii* era impersonal, semn al anonimului. Destul de curând conștiința personalității creatoare intră în ”contradicție” cu anonimul. Vocația lui creatoare se deosebește radical de aceea a Lucrătorului. El – poetul – nu este fiu al faptei de lucrător. Păcatul ce apasă peste casa sa este sensibilitatea metafizică-luciferică. Aceasta l-a despărțit de sensibilitatea paradisiacă a ”lucrătorului” și l-a dus spre neliniștea interogativă. Nefiind fiu al faptei, poetul se desparte de natură pentru căutarea transcendentului. Despărțirea este tragică. *Călugarul bătrân îmi șoptește în prag* este o punere în abis: ”vino, tinere./ ia țărâna în pumn/ și mi-o presară în cap în loc de apă și vin./ Botează-mă cu pământul”. Tânărul de azi, bătrânul de mâine, după ce parcurge drumul creației luciferice se va reîntoarce să se boteze cu pământul. Dar până atunci poetul stă mereu ”aplecat peste întrebările lumii”. Verbul a fi este conjugat la diateza tragicului. Intrarea în ”marea trecere” înseamnă pierderea legăturii cu matricea originară MAMA (cf. Ion Pop, op. cit). Poezia *Scrisoare* conține câteva versuri care puse la un loc dau efigia tragică a poetului: ”Sunt mai bătrân decât tine mamă/ [...] / Și aplecat peste întrebările lumii/ [...] / De ce m-ai trimis în lumină, Mamă./ de ce m-ai trimis? / Trupul meu cade la picioarele tale/ greu ca o pasăre moartă”. Există în textul poetic două metafore specifice universului blagian: mâna, organul faptei, dar care se oprește și nu mai înfăptuiește; și glasul (cuvântul) organ al spiritului, dar care se stinge. Poetul se caracterizează prin refuzul originalității în fluxul ”marii treceri”. Poetul își mărturisește nostalgia paradisului matern. Poemul *Scrisoare* întregește portretul eului problematic.

În textele aduse în raza noastră de observație am identificat imaginea unui Eu stihial și al unui Eu problematic. Textele la care ne vom referi în continuare le putem strânge sub genericul: portrete-măști. Un punct nodal în această ”succesiune” îl formează poemele *Biografie* și *Autoportret*.

Biografie este un poem sinteză a treptelor interioare. Textul se construiește prin ”rememorarea” acelor evenimente care i-au jalonat drumul creator. Acestea sunt: ivirea în lumină, ispitirea din umbră, vinovăția iadului, înălțarea pe ”muntele cu crini”, schimbul de taine cu strămoșii, fatalitatea matricei stilistice, punerea luminii în cântec. Unul din liantul care leagă aceste trepte interioare este condiția de poet orfic: ”Cu cuvinte stinse în gură/ am cântat și mai cânt marea trecere/ somnul lumii, îngerii de ceară./ De pe un umăr pe altul/ tăcând îmi trec steaua ca o povară”. *Biografie* ne dezvăluie natura duală a poetului care e când al trupului, când al sufletului; când al cuvântului, când al tăcerii; când al freneziei, când al contemplativului; când al paradisiacului, când al lucifericului. Enumerația acestor cupluri nu este un abuz; fiecare își are înțelesul și importanța lui proprie în varii texte poetice. *Biografie* este un portret stilizat al tuturor portretelor de acest gen până la *Nebănuitele trepte*.

Ceea ce urmează sunt ”portretele-măști”. Primul poem integral, în acest sens, este *Autoportret*. Mai întâi să transcriem versurile acestei capodopere lirice: ”În patria sa/ Zăpada făpturii ține loc de cuvânt./ Sufletul lui e în căutare./ de totdeauna./ și până la cele din urmă hotare./ El caută apa/ din care curcubeul/ își bea frumusețea și neființa.”

”Biografiile” și ”Autoportretele” anterioare aveau caracter de mărturisire, poetul folosind persoana întâi. De acum înainte va folosi persoana a treia, punându-și diferite măști.

Poemul are ca vecini două poeme semnificative: *Monolog* și *19 mai 1895*. Primul cuprinde replica laturei telurice a poetului, adresate spiritului sub forma unor dorințe. Spiritul e îndemnat să-și sporească ”cântarea”. Celălalt poem evocă timpul și spațiul originare. *Autoportret* ”schitează un comportament mitic al tăcerii” (cf. St. Aug. Doinaș, Poezia lui Lucian Blaga, în volumul *Lectura poeziei*, 1989) poetul încearcă să definească ceea ce cuvintele nu pot exprima. Patria poetului e ”corola” în puritatea și substanța ei, dar și ”lumea de dincolo”. Ultimele versuri ale poemului sunt destul de ermetice: ”El caută apa din care bea curcubeul./ El caută apa/ din care curcubeul își bea frumusețea și neființa”. Versurile exprimă, conform părerii lui St. Aug. Doinaș unul din cunoscătorii poeziei blagiene, aspirația spre parcurgerea cercului mitic: naștere-căutare-împlinire-moarte. Poezia lui Blaga este una mitică. Prin albul pur și grația sa lebăda este o epifanie a poetului. Conform Dicționarului de simboluri al lui Chevalier și Gheerbrant lebăda sintetizează cele două principii. Această stare de nescindare dă lebedei o încărcătură de mister. După misterele de la Eleusis, lebăda ar simboliza forța poetului și a poeziei. Lebăda mai întruchipează relația dintre lumină și cuvânt. Să mai notăm că lebăda cântă o singură dată, prin urmare cântecul ei (opera Poetului) este unic. Curcubeul este o ”variantă” a misterului Corolei; apa este misterul, iar neființa este tăcerea din care se va naște poezia – o patrie a Poetului. Poetul este un mister care se autocontemplă. Citind versurile în lumina acestor glose mitico-simbolice ne dăm seama ce sinteză realizează poetul în cel mai stilat autoportret (cf. G. Gană, *Întoarcere la Lucian Blaga*, Opere, vol. 1). Poemul *Autoportret* i se poate alătura *Pasărea sfântă* întruchipată în aur de către Constantin Brâncuși. Pasărea sfântă este Poetul, simbol deopotrivă al înaltului și al adâncului; poetul-pasăre este ”potir” și ”cântec” pentru revelarea misterului. Prin el se reface unitatea originară.

Cercetătorii au inventariat afinitățile electivă dintre Blaga și poetul german Rainer Maria Rilke (Mircea Vaida, Lucian Blaga – Afinități electivă). *Poetul – întru pomenirea lui Rainer Maria Rilke* este un text poetic de o largă generalizare de simboluri și semnificații. Poemul se desfășoară sub forma unei confesiuni despre «poetul» ce ”nu are chip și nu are nume” (“Lucian Blaga e mut ca o lebădă ...”). Așa că nu ne miră defel faptul că evocând personalitatea autorului *Sonetelor către Orfeu*, Blaga se descoperă pe sine. Suita de metafore din *Poetul* prin care îl caracterizează pe poetul german, Blaga îi surprinde sensibilitatea metafizică, tocmai trasătura prin care se descoperă pe sine.

De timpuriu poetul și-a căutat niște măști potrivite. S-a închipuit rând pe rând Zamolxe, Pan, psalmis [PSALMISTUL]; profet [*Ion se sfâșie în deșert*] chiar și Isus răstignit [*Epilog*].

În aceste texte nu se face încă distincția între suflet și spirit. De asemenea sunt texte poetice încărcate cultural. Situat mereu între Dionisos și Apolon, în astfel de autodefiniri poetul încearcă un echilibru și o sinteză între cele două principii opuse. În acest sens sunt ilustrative următoarele versuri din *Pax magna*: ”Pesemne – învrăjbiți/ de-o veșnicie Dumnezeu și cu Satana/ au înțeles că e mai mare fiecare/ dacă-și întind de pace mâna. Și s-au împăcat/ în mine: împreună picuratu-mi-au în suflet/ credința și-ndoiala și minciuna// Lumina și păcatul/ îmbrățișându-se s-au înfrățit în mine-ntâia oară/ de la-nceputul lumii [...]”.

Măștile pe care și le va pune de acum încolo sunt semne ale spiritului. Dacă în *Visatorul* (poezie de tinerețe) ”figura” poetului era doar a unui simplu și fragil visător, păianjenul e o ieroglifă a poetului-visător, întruchipare a dorului de înălțare spre cer, în *Stalactita* figura poetului este ferma. Poemul ne dezvăluie forța în întregime apolinică a poetului. Stalactita - poetul este axis mundi. Grota și bolta se unesc în stalactita-poetul. El ne propune imaginea unui orfeu ce telurizează picurii de lumină și spiritualizează pământescul.

Indiferent de ipostază, poetul este supus timpului. Această efigie o găsim în versurile din *Heraclit lângă lac*. Fiind în trecere poetul este și un călător ce caută *Lumina de ieri*. Cea mai potrivită mască în această ipostază este cea a lui Ulise (*Ulise*). În lunga călătorie de permanente căutări poetul a cunoscut jertfe și împliniri. Acum Ulise se întoarce acasă (*Cântecul obârșiei*).

Aici îl așteaptă Penelopa – integrarea în ritmurile eterne ale cosmicului. Acum poetul se eliberează și de tristețea metafizică care la un moment dat l-a copleșit (*Stă în codru fără slavă*).

Două sunt măștile preferate ale poetului, după momentul de ”cumpănă” și de ”schimbarea de zodie”: cerbul și unicornul. Cred că nu hazardul a guvernat această alegere. Drumul poeziei blagiene e generat printre altele ”de subtila conjugare dintre impulsurile sensuale, pur telurice și elevația transfiguratoare”. Poemele precum *Unicornul și oceanul*, *Cerbul*, *Ce aude unicornul*, *Cerbul cu stea în frunte* ”relevează tocmai această dublă dimensiune a făpturii evoluând de la starea «dionisiacă» - dionisiaca dezlănțuirii instinctuale, către echilibrul și seninătatea ”apolinică” pură spiritualitate. (cf. Ion Pop, op. cit, p.18).

Inorogul (și asimilat lui, cerbul) este în mitologie un animal arhietipal care simbolizează principiile și forțele cosmice, materiale și spirituale. Unicornul (poetul) stă în fața tainelor (oceanul cu largul și valurile sale) ”sfios”, se simte străpuns de ”pintenii de argint ai tainei”. Chemarea misterului e tragică: ”se-nalță de spaimă-n paragini/ când taina se sfărâmă la margini”. Același suflu tragic citim în masca cerbului. Rigorile sonetului au impus esențializarea imaginii simbolice: ”roșul cerb” sub puterea ”sublimului foc” aleargă după ciuta care îl ”bântuie” zdrobind în copitele ei ”struguri”. Stăpânit de ”imbolduri” și ”vinuri”, cerbul ”cu-n răget caută să se mântuie”, dar, ”setea” nu i-o potolește decât ”uciul albastrui” al iezerului din munte în care se oglindește cerul. Spiritualizarea măștii este și mai puternică și mai profundă în *Cerbul cu stea în frunte*. Cerbul însemnat refuză lumea materială, lumea ispitelor (”nu mișca”, ”nu-l chema”, sfârma, remarcăm frecvența verbelor ”negative”) care nu i-au potolit ”setea” – dorul după zări, după ceea ce se află ”dincolo”. În setea sa, cerbul adulmecă, prinde, aude (să reținem frecvența verbelor, de data aceasta ”pozitive”) ”zări depărtate”. Ascultând chemarea misterului cerbul renunță la cele de jos în favoarea celor de sus. Imaginea mitică a cerbului (poetul) este susținută de nuanța arhaiică a vocabularului și de sonoritatea deosebită a lui. Astfel se sugerează o lume nedefinită spațial și temporal, adică veche și permanentă.

În *Ce aude unicornul* esențializarea merge mai departe și versurile devin mai apodictice. Versurile sunt alcătuite din prepoziția prin, care marchează cele cinci distihuri și douăzeci de substantive. Verbul predicat îl conține doar titlul. Blaga atinge virtuozitatea. Dacă urmărim doar substantivele din rimă observăm că ele evocă universul liric al lui Blaga. Dar să lăsăm versurile să cânte: ”Prin lumea poveștilor/ zumzetul veștilor.// Prin murmurul mărilor/ plânsetul țărilor.// Prin lumea aievelor/ cântecu Evelor.// Prin vuietul timpului/ glasul nimicului.// Prin zvonul Eonului/ bocetul omului”. Analizând măștile poetului sesizăm că ele circumscriu punctul ”coincidenței contrariilor”.

Prin mijlocirea măștilor stihuieste un poet esențializat.

Textele de tip ”Biografie” și ”Autoportrete” dezvăluie ”metaforele eului poetic” după un ”scenariu de o perfectă coerență”. Ele dețin un întreg ”sistem de simboluri” (cf. Ion Pop). Un alt aspect trebuie reținut: totdeauna în textele de autodefinire, Blaga transcende datul pur subiectiv al unei aventuri existențiale devenit un poet al ontologicului.

O concluzie relevantă ar fi următoarea: în textele reunite sub genericul ”autoportretului” poetul cântă sufletul și mai puțin spiritul. Acest lucru își are cel puțin două motivații. Prima ține de expresionismul poetului. Pe a doua o deducem din dorința poetului Blaga de a se diferenția de filozoful Blaga. În succesiunea lor ”autoportretele” se ”adună” într-un seismograf al drumului liricii poetului din Lancrăm, cu ce are ea specific. Astfel spus încercările de autodefinire înseamnă căutarea diferenței specifice în raport cu genul proxim. Toate ”biografiile” și ”autoportretele” sunt niște metafore revelatorii.

Urmărind textele aduse în discuție ni se conturează ”povestea” unei psihodrame ce se desfasoară între unitatea originară și unitatea regăsită. În arheologia acestor ”biografii” și ”autoportrete” putem regăsi cioburi ale temei poetului de geniu. Urmărind textele am adus în discuție, într-un anumit aranjament și într-o anumită succesiune, am căutat chipul poetului așa cum l-a stihuit el în cele trei cercuri concentrice a căror profunzime crește proporțional cu raza lor. Acest chip rezultă dintr-o mișcare de translație dinspre cugetarea versificată *Trei fețe* din volumul *Poemele luminii* (1919):

“Copilul râde:
«Înțelepciunea și iubirea mea e jocul!»
Tânărul cântă:
«Jocul și-nțelepciunea mea-i iubirea!»
Bătrânul tace:
«Iubirea și jocul meu e-nțelepciunea!»,
spre *Mirabila sămânță* (1961).

Blaga a scris și un fel de viziune. Poemul *Cântec pentru anul 2000* prin imagini și sonorități este vizionar. Copil fiind se întreabă «cum e când ești mort». Acum, spre amurg poetul se întreabă dacă peste ani își va mai aduce aminte cineva de el. El a trecut dar în urma lui a rămas basmul care începe așa:

”Pe aici umbla și el și se întorcea mereu/ Contemporan cu fluturii, cu Dumnezeu”.